

УДК 686.12.056

Ю.В. Косінов

**ДОСЛІДЖЕННЯ ЗУБЧАСТО-ВАЖІЛЬНОГО
МЕХАНІЗМУ СТОСОВНО ПРИВОДУ НОЖІВ
ТРИНОЖОВОЇ ПАПЕРОРІЗАЛЬНОЇ МАШИНИ**

У приводі ножів сучасних триножових паперорізальних машин використовуються два кривошипно-повзунних механізми, кривошипи яких приводяться в рух механізмом періодичного повороту – неповнозубих коліс з цівковим включенням.

Такий привод є комбінованим механізмом із змінною структурою, має відомі недоліки, що проявляються у виникненні при досягненні певної циклічності ударних навантажень у момент зміни структури, тобто при переході від приводу валів кривошипно-повзунного механізму з цівковим механізмом до зубчастого і навпаки. При цьому ударні навантаження, які виникають через появу помилок положення виконавчих механізмів, пов'язані з різною деформацією ланок приводу при дії динамічних сил.

Для підвищення жорсткості і надійності при роботі на великих швидкостях пропонується новий привод ножів, який складається з двох кривошипно-повзунних механізмів і двох триколісних зубчасто-важільних шарнірних чотириланників. Такий механізм забезпечує постійний кінематичний зв'язок між головним валом і валами кривошипно-повзунних механізмів, тобто постійну структуру.

На рис. 1 зображено такий привод переднього і бокових ножів, які кріпляться до повзунків. Шатуни шарнірно з'єднані з повзунами і кривошипами, які, в свою чергу, жорстко посаджені на ведучих валах D , D . Важільні кінематичні ланцюги представлені двома однокривошипними шарнірними чотириланниками $ABCD$ і $A'B'C'D'$. Геометричні осі зубчастих коліс збігаються з осями шарнірів B , C , D , B' , C' , D' ланок AB , BC , CD , AD , $A'B'$, $B'C'$, $C'D'$, $A'D'$ чотириланників. Цей послідовний ряд зубчастих коліс утворює допоміжний зубчастий кінематичний ланцюг, який паралельний до важільного. Ведучі зубчасті колеса 7 і 10 жорстко з'єднані з кривошипами AB і $A'B'$ чотириланників.

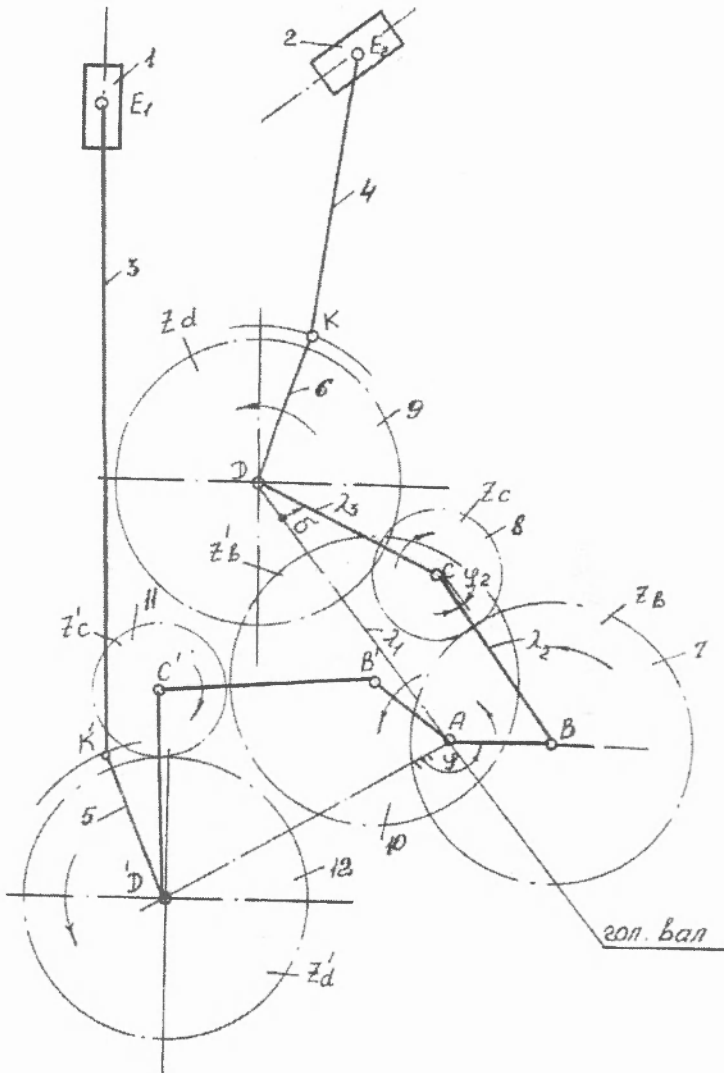

Рис. 1. Схема зубчато-важільного механізму
 1, 2 – повзуни; 3, 4 – шатуни; 5, 6 – кривошипи;
 7–12 – зубчасті колеса

Ведені зубчасті колеса 9 і 12 жорстко з'єднані з відповідними валами D і D' , які є шарнірами з вільно насадженими коромислами CD і $C'D'$. Загальне передаточне відношення зубчастих кінематичних ланцюгів

$$i_{bd} = i_{bc} \cdot i_{cd} = 1; \quad i_{b'd'} = i_{b'e'} \cdot i_{e'd'} = 1.$$

Через те що ножі роблять робочий і холостий ходи один раз за цикл, вали D і D' здійснюють за цей час один оберт. Звідси загальне передаточне відношення зубчастих кінематичних ланцюгів

$$i_{bd} = 1; \quad i_{b'd'} = 1.$$

Для забезпечення умов обрізування прикруток з трьох боків з врахуванням віддалення від співударяння переднього і бокових ножів у зоні різання їх приводні кривошипи AB і AB' зміщені відносно один одного.

Привод працює таким чином. Від головного вала A з жорстко посадженими на ньому кривошипами AB і AB' , які обертаються з рівномірною швидкістю, рух передається зубчато-важільним триколісним шарнірним чотириланником $ABCD$ і $AB'C'D'$, а зубчасті колеса 9, 12, жорстко закріплені на кривошипних валах D і D' , передають їм нерівномірно обертовий рух. Від кривошипних валів D і D' рух за допомогою кривошипно-повзунних механізмів 6, 4, 2 і 5, 3, 1 передається, відповідно, боковим і передньому ножам.

У статті наведені кінематичні і деякі кінетостатичні розрахунки цих механізмів стосовно триножової паперорізальної машини БРТ-125/450, метою яких було зменшення навантажень на ланки приводу, а також потужності приводного електродвигуна в період різання. При кінематичних розрахунках незмінними залишаються всі координати опор механізмів ADD машини БРТ-125/450, геометричні розміри кривошипно-повзунних механізмів бокових і переднього ножів, а також їх підвіски.

Кінематичні розрахунки проводились згідно з методикою [1].

Виходячи з умов специфіки роботи ножів при виборі геометричних розмірів зубчато-важільного механізму ставились умови, щоб кутові швидкості відомих ланок D і D' змінювались монотонно і мали невеликий зворотний хід.

Для розрахунку кінематичних параметрів зубчато-важільного триколісного шарнірного чотириланника $ABCD$ було вибрано наступні вихідні дані:

$$AB = 115,56 \text{ мм}; AD = 280 \text{ мм}; BC = CD = 214,7 \text{ мм}.$$

$$\lambda_1 = \frac{AD'}{AB} = 2,423; \lambda_2 = \lambda_3 = \frac{BC}{AB} = 1,8577.$$

$$i=1; i_b = \frac{r_b}{r_c} = 1,818; i_c = \frac{r_c}{r_d} = 0,55.$$

Розрахункові формули мають такий вигляд:

Інваріант подібності кутової швидкості колеса Z_d , тобто кривошипного вала D ,

$$\omega_{di} = i - (i + i_c)\omega_{2i} + (1 + i_c)\omega_{3i}. \quad (1)$$

Інваріант подібності кутового прискорення колеса Z_d

$$\varepsilon_{di} = -(i + i_c)\varepsilon_{2i} + (1 + i_c)\varepsilon_{3i}, \quad (2)$$

де i, i_b, i_c – передаточні відношення зубчастих коліс, які знаходяться в шарнірах B, C, D .

Узагальнюючі формули для визначення інваріантів подібності кутових швидкостей шатуна (ω_{2i}), коромисла (ω_{3i}), а також кутових прискорень шатуна (ε_{2i}), коромисла (ε_{3i}) знаходяться, як для повноповоротного чотириланника $ABCD$ [3]. Приріст кута повороту колеса Z_d за проміжок часу від t_n (початок проміжку) до t_k (кінець проміжку) визначається за формулою

$$\varphi_{dk} - \varphi_{dn} = i(\varphi_k - \varphi_n) - (i + i_c)(\varphi_{2k} - \varphi_{2n}) + (1 + i_c)(\delta_k - \delta_n), \quad (3)$$

де $\varphi_{2n}, \delta_n, \varphi_{dn}$ – кути повороту шатуна BC , коромисла CD і колеса Z_d , які відповідають моменту часу t_n ; $\varphi_{2k}, \delta_k, \varphi_{dk}$ – кути повороту цих же ланок відповідно до моменту часу t_k .

За формулами (1) – (3) для вищезазначених даних було розраховано кінематичні параметри ($\varphi_{di}, \omega_{di}, \varepsilon_{di}$) залежно від кута повороту головного вала φ .

За розрахунковими даними побудовано графіки (рис. 2). Як бачимо, при повороті головного вала до 210° спостерігається різке переміщення кривошипного вала D , тобто значне зростання його швидкості, у межах кута повороту головного вала від 210° до 360° – його сповільнюючий рух, а в межах $\varphi = 240^\circ \div 300^\circ$ він робить зворотний хід. Тобто для забезпечення умов обрізування прикруток з трьох боків з врахуванням віддалення від

співударання переднього і бокових ножів у зоні різання (рис. 2) вибрано такі початкові кути повороту кривошипів AB і AB' : для бокових ножів – початковий кут повороту кривошипа AB - $\varphi = 0^\circ$, для переднього ножа – початковий кут повороту кривошипа AB - $\varphi = 210^\circ$.

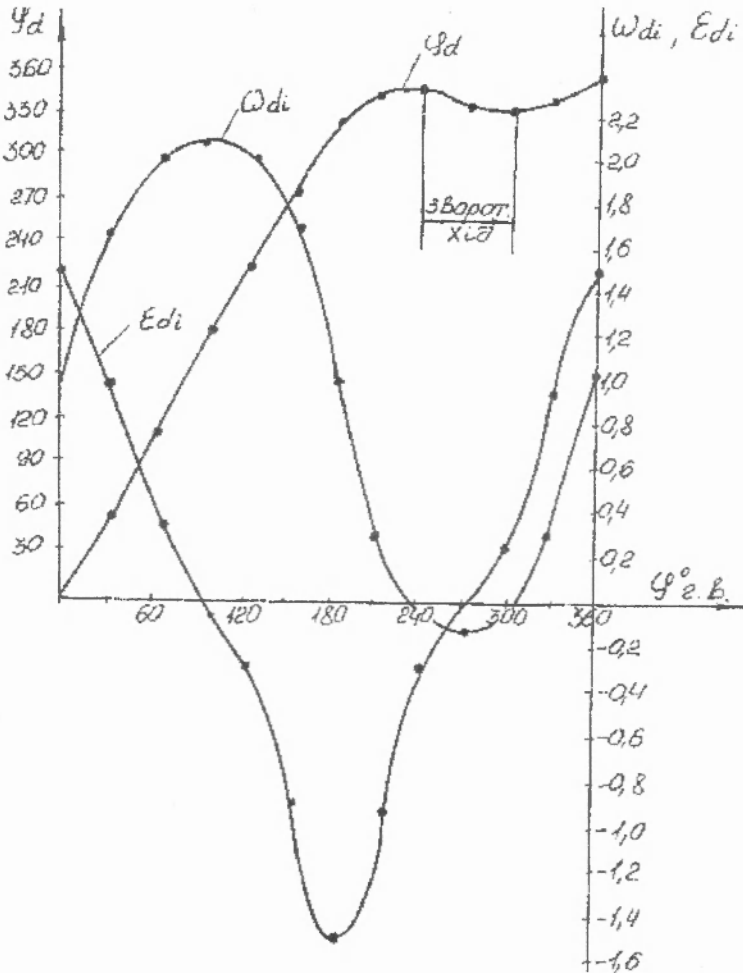

Рис. 2. Графік функції положення і графіки передаточних функцій зубчато-важільного механізму

Наступний етап розрахунку – це знаходження кінематичних параметрів (переміщення, швидкості, прискорення) бокових і переднього ножів, які являють собою кривошипно-повзунні механізми.

Вихідні дані: привод бокових ножів – $DK = 100$ мм;
 $KE_2 = 635$ мм; $DE_2 = 190$ мм; $\lambda_1 = \frac{KE_2}{DK} = 6,35$; $\lambda_2 = \frac{DE_2}{DK} = 1,9$.

Максимальне віддалення повзуна від центра обертання кривошипа DK $S_{\min} = \sqrt{(\lambda_1 + 1)^2 - \lambda_2^2} = 7,1$; привод переднього ножа – $DK' = 90$ мм; $KE_1 = 1161$ мм; $DE_1 = 106$ м; $\lambda_1 = \frac{KE_1}{DK'} = 12,9$;

$$\lambda_2 = \frac{DE_1}{DK'} = 1,777; S_{\max} = 13,85.$$

Розрахункові формули мають такий вигляд [2]:
інваріант подібності переміщення повзуна:

$$S_i = S_{\text{пов}} - \cos \varphi_d - \lambda_1 \cdot \cos \nu, \quad (4)$$

де φ_d – кут повороту кривошипа DK ,

$$\nu = \arcsin \left(\frac{\sin \varphi_d - \lambda_2}{\lambda_1} \right);$$

абсолютне переміщення повзуна E_2 :

$$S_{E_2} = S_i \cdot [DK]; \quad (5)$$

інваріант подібності швидкості повзуна E_2 :

$$V_{E_2} = \sin \varphi_d - \cos \varphi_d \frac{\sin \nu}{\cos \nu}; \quad (6)$$

дійсне значення швидкості повзуна E_2 :

$$V_{E_2} = V_{E_2} \cdot [\omega_d \cdot DK], \quad (7)$$

де $\omega_d = \omega_{di} \cdot \omega_{AB}$;

інваріант подібності прискорення повзуна E_2 :

$$W_{E_2} = \cos \varphi_d - (\lambda_1 \cdot \cos \nu \cdot \omega_{2i}^2 + \lambda_1 \cdot \sin \nu \cdot \varepsilon_{2i}), \quad (8)$$

де $\omega_{2i} = \frac{\cos \varphi_d}{\lambda_1 \cdot \cos \nu}$, $\varepsilon_{2i} = \frac{\lambda_1 \cdot \sin \nu \cdot \omega_{2i}^2 - \sin \varphi_d}{\lambda_1 \cdot \cos \nu}$;

дійсне значення прискорення повзуна:

$$W_{E_2} = W_{E_{2i}} \cdot \varepsilon_{di} \cdot [\omega_{AB}^2 \cdot DK]. \quad (9)$$

Усі ці формули справедливі і для розрахунку кінематичних параметрів кривошипно-повзунного механізму приводу переднього ножа.

За формулами (4) — (9) і вихідними даними підраховано кінематичні параметри переміщення (S_i), швидкості (V_i), прискорення (W_i) бокових і переднього ножів залежно від кута повороту головного вала та побудовано графіки (рис. 3, крива 1 — для бокових ножів, крива 2 — для переднього ножа).

Згідно з наведеними графіками, при максимальній висоті стопи прикруток 110 мм період різання для ножів знаходиться в діапазоні кута повороту головного вала $\varphi = 60^\circ - 270^\circ$. Для бокових ножів різання починається при $\varphi = 60^\circ$ і завершується при $\varphi = 110^\circ$, для переднього ножа — відповідно, при $\varphi = 180^\circ$ і $\varphi = 220^\circ$.

Проведемо порівняльний силовий аналіз модернізованого та існуючого приводів ножів. На ножі діють такі зусилля: різання; ваги ножів і ножедержачів; інерцій мас ножів і ножедержачів. Відомо, що зусилля ваги та інерції від мас ножів і ножедержачів порівняно із зусиллями різання малі, і ними можна знехтувати. Зусилля різання за характером являють рівномірно-розподільне навантаження, яке діє на кромку ножів по всій довжині лінії різання і в площині різання. Оскільки поступове різання ножа проходить за короткий проміжок часу, можна з деяким припущенням вважати, що воно відбувається зразу по всій довжині різання.

Для спрощення замінимо розподільне навантаження зосередженим посередині ножа і спрямованим уздовж його руху.

Зусилля різання визначаємо:

для бокових ножів

$$P_{P_1} = 2P_n \cdot L \cdot K = 9900 \text{ Н},$$

де $P_n = 150 \text{ Н/см}$ — питоме зусилля різання; $L = 22 \text{ см}$ — максимальна довжина різу; $K = 1,5$ — коефіцієнт, який враховує затуплення ножа;

для переднього ножа

$$P_{P_2} = P_n \cdot L_1 \cdot K = 6300 \text{ Н},$$

де $L_1 = 28 \text{ см}$ — максимальна довжина різу.

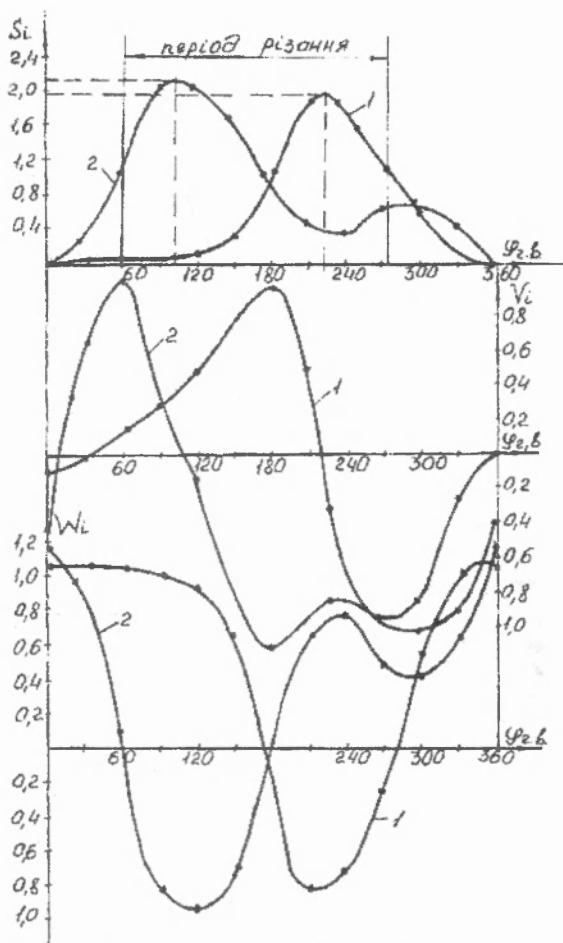

Рис. 3. Графіки переміщень, швидкостей, прискорень бокових і переднього ножів залежно від кута повороту головного вала

Коли знехтуємо шабельним рухом ножа, отримаємо рівність

$$P_p \cdot V_E = M_p \cdot \omega \cdot \eta,$$

де M_P – момент від зусилля різання, приведений до головного вала; ω – кутова швидкість головного вала; η – к.к.д. приводу; V_E – лінійна швидкість ножа.

Звідси знаходимо

$$M_P = \frac{P_P \cdot V_E}{\omega \cdot \eta} \quad (10)$$

За формулою (10) було знайдено екстремальні значення моментів від зусилля різання при $P_{P1} = 9900$ Н, $P_{P2} = 6300$ Н, $\omega = \pi$, $\eta = 0,8$ окремо для існуючої машини БРТ-125/450 при $V_{E,\dots} = 0,88$ м/с, $V_{E,\dots} = 0,72$ м/с і для модернізованого варіанту при $V_{E,\dots} = 0,628$ м/с, $V_{E,\dots} = 0,34$ м/с.

Результати розрахунків показали, що екстремальні значення моментів в існуючій машині приблизно в 1,7 раза вищі, ніж у запропонованому варіанті.

Таким чином, проведені дослідження триколісних зубчато-важільних шарнірних чотириланників для приводу ножів у триножових паперорізальних машинах показали доцільність їх використання.

1. Косінов Ю.В. Про використання зубчато-важільних механізмів у поліграфічних машинах-автоматах // Поліграфія і видавнича справа., 1996. № 31. С. 50–53.
2. Полюдов О.М., Кузнецов В.О. Розрахунки циклових механізмів поліграфічних машин на програмованих мікрокалькуляторах: Навчальний посібник. Львів, УПІ, 1994.
3. Тир К.В. Механика полиграфических автоматов. М., 1980.
4. Шашкин А.С. Зубчато-рычажные механизмы. М., 1971.

Стаття надійшла до редколегії 30.01.98